

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానఫలము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనంతవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానందం సుందరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్ధం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, ఏకోనచత్వారింశోధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం,
ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

వైశంపాయన ఉవాచ ।

గతేషు తేషు సర్వేషు తపస్విషు మహాత్మసు ।

పినాకపాణిర్భగవాన్సర్వపాపహరో హరః ॥

॥39-1॥

కైరాతం వేషమాస్థాయ కాంచనద్రుమసన్నిభమ్ ।

విభ్రాజమానో వపులః గిరిరేర్మరురివాపరః ॥

॥39-2॥

శ్రీమద్ ధనురుపాదాయ శరాంశ్చాశీవిషోపమాన్ ।

నిష్పపాత మహావేగః దహనో దేహవానివ ॥

॥39-3॥

దేవ్యా సహోమయా శ్రీమాన్సమానవ్రతవేషయా ।

నానావేషధరైర్భ్రష్టైర్భ్రూతైరనుగతస్తదా ॥

॥39-4॥

కిరాతవేషసంఛన్నః స్త్రీభిశ్చాపి సహస్రశః ।

అశోభత తదా రాజన్స దేశోఽతీవ భారత ॥

॥39-5॥

క్షణేన తద్వనం సర్వం నిఃశబ్దమభవత్తదా ।

నాదః ప్రస్రవణానాం చ పక్షిణాం చాప్యపారమత్ ॥

॥39-6॥

స సన్నికర్షమాగమ్య పార్థస్యాక్లిష్టకర్మణః ।

మూకం నామ దనోః పుత్రం దదర్శాద్భుతదర్శనమ్ ॥

॥39-7॥

వారాహం రూపమాస్థాయ తర్కయంతమివార్జునం ।

హంతుం పరం దీప్యమానం తమువాచాథ ఫల్గునః ॥

॥39-8॥

గాండీవం ధనురాదాయ శరాంశ్చాశీవిషోపమాన్ ।

సజ్యం ధనుర్వరం కృత్వా జ్యాఘ్రాషేణ నినాదయన్ ॥

॥39-9॥

యన్మాం ప్రార్థయసే హంతుమనాగసమిహోగతం ।

తస్మాత్త్వాం పూర్వమేవాహం నేతాద్య యమసాదనమ్ ॥

॥39-10॥

దృష్ట్వా తం ప్రహరిష్యంతం ఫాల్గునం దృఢధన్వినమ్ ।

కిరాతరూపీ సహసా వారయామాస శంకరః ॥

॥39-11॥

మయైష ప్రార్థితః పూర్వం ఇంద్రకీలసమప్రభః ।
అనాదృత్య చ తద్వాక్యం ప్రజహారాథ ఫాల్గునః ॥ 39-12॥

కిరాతశ్చ సమం తస్మిన్నేకలక్ష్మ్యే మహాద్యుతిః ।
ప్రముమోచాశనిప్రఖ్యం శరమగ్నిశిఖోపమమ్ ॥ 39-13॥

తౌ ముక్తౌ సాయకౌ తాభ్యాం సమం తత్ర నిపేతతుః ।
మూకస్య గాత్రే విస్తీర్ణే శైలసంహననే తదా ॥ 39-14॥

యథాశనేర్వినిర్ఘోషః వజ్రస్యేవ చ పర్వతే ।
తథా తయోః సన్నిపాతః శరయోరభవత్తదా ॥ 39-15॥

స విద్ధో బహుభిర్బాణైర్దీప్తాప్యై పన్నగైరివ ।
మమార రాక్షసం రూపం భూయః కృత్వా విభీషణమ్ ॥ 39-16॥

స దదర్శ తతో జిష్ణు పురుషం కాంచనప్రభమ్ ।
కిరాతవేషసంచ్చన్నం స్త్రీసహాయమమిత్రహా ॥ 39-17॥

తమబ్రవీత్ప్రీతమనాః కౌంతేయః ప్రహసన్నివ ।
కో భవానటతే శూన్యే వనే స్త్రీగణసంవృతః ॥ 39-18॥

న త్వమస్మిన్వనే ఘోరే బిభేషి కనకప్రభ ।
కిమర్థం చ త్వయా విద్ధః వరాహో మత్పరిగ్రహః ॥ 39-19॥

యయాభిపన్నః పూర్వం హి రాక్షసోఽయమిహాగతః ।
కామాత్పరిభవాద్వాపి న మే జీవన్విమోక్ష్యసే ॥ 39-20॥

న హ్యేష మృగయాధర్మః యస్త్యయాద్య కృతో మయి ।
తేన త్వాం భ్రంశయిష్యామి జీవితాత్పర్వతాశ్రయమ్ ॥ 39-21॥

ఇత్సుక్తః పాండవేయేన కిరాతః ప్రహసన్నివ ।
ఉవాచ శ్లక్ష్యయా వాచా పాండవం సవ్యసాచినమ్ ॥ 39-22॥

న మత్కృతే త్వయా వీరః భీః కార్యా వనమంతికాత్ ।

ఇయం భూమిః సదాస్మాకముచితా వసతాం వనే ॥ 39-23॥

త్వయా తు దుష్కరః కస్మాదిహ వాసః ప్రరోచితః ।

వయం తు బహుసత్త్వే ఓస్మిన్నివసామస్తపోధన ॥ 39-24॥

భవాంస్తు కృష్ణవర్తార్భః సుకుమారః సుభోచితః ।

కథం శూన్యమిమం దేశమేకాకీ విచరిష్యతి ॥ 39-25॥

అర్జున ఉవాచ

గాండీవమాశ్రయం కృత్వా నారాచాంశ్చాగ్నిసన్నిభాన్ ।

నివసామి మహారణ్యే ద్వితీయ ఇవ పావకిః ॥ 39-26॥

విష చాపి మయా జంతుర్భుగరూపం సమాశ్రితః ।

రాక్షసో నిహతో ఘోరః హంతుం మామిహ చాగతః ॥ 39-27॥

కిరాత ఉవాచ

మయైష భన్వనిర్ముక్తైస్తాడితః పూర్వమేవ హి ।

బాణైరభిహతః శేతే నీతశ్చ యమసాదనమ్ ॥ 39-28॥

మమైష లక్ష్మ్యభూతో హి మమ పూర్వపరిగ్రహః ।

మమైవ చ ప్రహారేణ జీవితాద్వ్యపరిపితః ॥ 39-29॥

దోషాన్వాన్నార్హసేఽన్యస్త్మ వక్తుం స్వబలదర్పితః ।

అవలిప్తోఽసి మందాత్మన్న మే జీవన్విమోక్ష్యసే ॥ 39-30॥

స్థిరో భవస్వ మోక్ష్యామి సాయకానశనీనివ ।

ఘటస్వ పరయా శక్త్యా ముంచ త్వమపి సాయకాన్ ॥ 39-31॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కిరాతస్యార్జునస్తదా ।

రోషమాహారయామాస తాడయామాస చేషుభిః ॥ 39-32॥

తతో హృష్టేన మనసా ప్రతిజగ్రాహ సాయకాన్ ।
భూయోభూయ ఇతి ప్రాహ మందమందేత్యువాచ హ ॥ 39-33॥

ప్రహరస్వ శరానేతాన్నారాచాన్మర్మభేదినః ।
ఇత్యుక్తో బాణవర్షం స ముమోచ సహసార్జునః ॥ 39-34॥

తతస్త్వా తత్రసంరభౌ రాజమానౌ ముహుర్ముహుః ।
శరైరాశీవిషాకారైస్తతక్షాతే పరస్పరం ॥ 39-35॥

తతోఽర్జునః శరవర్షం కిరాతే సమవాస్పజిత్ ।
తత్రసన్నేన మనసా ప్రతిజగ్రాహ శంకరః ॥ 39-36॥

ముహూర్తం శరవర్షం తత్ ప్రతిగృహ్య పినాకధృక్ ।
అక్షతేన శరీరేణ తస్థౌ గిరిరివాచలః ॥ 39-37॥

స దృష్ట్వా బాణవర్షం తు మోఘీభూతం ధనంజయః ।
పరమం విస్మయం చక్రే సాధు సాద్వితి చాబ్రవీత్ ॥ 39-38॥

అహోఽయం సుకుమారాంగః హిమవచ్ఛిఖరాశ్రయః ।
గాండీవముక్తాన్నారాచాన్ప్రతిగృహ్ణోత్యవిహ్వలః ॥ 39-39॥

కోఽయం దేవో భవేత్పాక్షాద్రుద్రో యక్షః సురోఽసురః ।
విద్యతే హి గిరిశ్రేష్ఠే త్రిదశానాం సమాగమః ॥ 39-40॥

న హి మద్వాణజాలానాముత్స్పృష్టానాం సహస్రశః ।
శక్తోఽన్యః సహితుం వేగమృతే దేవం పినాకినమ్ ॥ 39-41॥

దేవో వా యది వా యక్షః రుద్రాదన్యో వ్యవస్థితః ।
అహమేనం శరైస్తేక్షైర్నయామి యనుసాదనం ॥ 39-42॥

తతో హృష్టమనా జిష్ణుర్నారాచాన్మర్మభేదినః ।
వ్యస్పజచ్ఛతథా రాజన్మయూఖానివ భాస్కరః ॥ 39-43॥

తాన్త్రసన్నేన మనసా భగవాన్ లోకభావనః ।
 శూలపాణిః ప్రత్యగృహ్లాచ్ఛిలావర్షమివాచలః ॥ 39-44॥

క్షణేన క్షీణబాణోఽథ సంవృత్తః ఫాల్గునస్తదా ।
 భీశ్చైనమావిశత్ తీవ్రా తం దృష్ట్వా శరసంక్షయమ్ ॥ 39-45॥

చింతయామాస జిష్ణుస్తు భగవంతం హుతాశనమ్ ।
 పురస్తాదక్షయౌ దత్తౌ తూణౌ యేనాస్య ఖాండవే ॥ 39-46॥

కిం ను మోక్ష్యామి ధనుషా యన్మే బాణాః క్షయం గతాః ।
 అయం చ పురుషః కోఽపి బాణాన్త్రసతి సర్వశః ॥ 39-47॥

హత్వా చైనం ధనుష్కోట్యా శూలాగ్రేణేవ కుంజరమ్ ।
 నయామి దండధారస్య యనుస్య సదనం ప్రతి ॥ 39-48॥

ప్రగృహ్యథ ధనుష్కోట్యా జ్యాపాశేనావకృష్య చ ।
 ముష్టిభిశ్చాపి హతవాన్ వజ్రకల్పైర్మహద్భృతిః ॥ 39-49॥

సంప్రయుధ్యద్ధనుష్కోట్యా కౌంతేయః పరవీరహా ।
 తదప్యస్య ధనుర్దివ్యం జగ్రాహ గిరిగోచరః ॥ 39-50॥

తతోఽర్జునో గ్రస్తధనుః ఖంగపాణిరతిష్ఠత ।
 యుద్ధస్యాంతమభీష్పవ్యై వేగేనాభిజగామ తమ్ ॥ 39-51॥

తస్య మూర్ధ్ని శితం ఖండమ్ ఆసక్తం పర్వతేష్వపి ।
 ముమోచ భుజవీర్యేణ విక్రమ్య కురునందనః ॥ 39-52॥

తస్య మూర్ధానమాసాద్య పఫాలాసివరో హి సః ।
 తతో వృక్షైః శిలాభిశ్చ యోధయామాస ఫాల్గునః ॥ 39-53॥

తదా వృక్షాన్మహాకాయః ప్రత్యగృహ్లాదథో శిలాః ।
 కిరాతరూపీ భగవాన్ తతః పార్థో మహాబలః ॥ 39-54॥

ముష్టిభిర్వజ్రసంస్పర్షైర్దామముత్పాదయన్ముఖే ।
ప్రజహార దురాధర్షే కిరాతసమరూపిణి ॥ 39-55॥

తతః శక్రాశనిసమైర్ముష్టిభిర్భృశదారుణైః ।
కిరాతరూపీ భగవానర్దయామాస ఫాల్గునమ్ ॥ 39-56॥

తతశ్చటచటాశబ్దః సుఘోరః సమపద్యత ।
పాండవస్య చ ముష్టినాం కిరాతస్య చ యుధ్యతః ॥ 39-57॥

సుముహూర్తం తు తద్ యుద్ధమ్ అభవల్లోమహర్షణమ్ ।
భుజప్రహారసంయుక్తం వృత్రవాసవయోరివ ॥ 39-58॥

జఘానాథ తతో జిష్ణుః కిరాతమురసా బలీ ।
పాండవం చ విచేష్టం తం కిరాతోఽప్యహనద్ బలీ ॥ 39-59॥

తయోర్భుజవినిష్ఠేషాత్సంఘర్షేణోరసోస్తథా ।
సమజాయత గాత్రేషు పావకోఽంగారధూమవాన్ ॥ 39-60॥

తత ఏనం మహాదేవః పీడ్య గాత్రైః సుపీడితమ్ ।
తేజసా వ్రుమద్రోషాచ్ఛేతస్తస్య విమోహయన్ ॥ 39-61॥

తతోఽభిపీడితైర్గాత్రైః పిండీకృత ఇవాబభౌ ।
ఫాల్గునో గాత్రసంరుద్ధః దేవదేవేన భారత ॥ 39-62॥

నిరుచ్ఛాసోఽభవచ్ఛైవ సన్నిరుద్ధో మహాత్మనా ।
పపాత భూమ్యాం నిశ్చేష్టః గతసత్త్వ ఇవాభవత్ ॥ 39-63॥

స ముహూర్తం తథా భూత్వా సచేతాః పునరుత్థితః ।
రుధిరేణాఘ్నతాంగస్తు పాండవో భృశదుఃఖితః ॥ 39-64॥

శరణ్యం శరణం గత్వా భగవంతం పినాకినమ్ ।
మృణ్మయం స్థండిలం కృత్వా మాల్యేనాపూజయద్భవమ్ ॥ 39-65॥

తచ్చ మాల్యం తదా పార్థః కిరాతశిరసి స్థితమ్ ।
అపశ్యత్పాండవశ్రేష్ఠ హర్షేణ ప్రకృతిం గతః ॥ 39-66॥

పసాత పాదయోస్తస్య తతః ప్రీతోఽభవద్భవః ।
ఉవాచ చైనం వచసా మేఘగంభీరగీర్హరః ॥ 39-67॥

జాతవిస్మయమాలోక్య తతః క్షీణాంగసంహతిమ్ ।
భవ ఉవాచ

భోభోః ఫాల్గున తుష్టోఽస్మి కర్మణా ప్రతిమేన తే ।
శౌర్యేణానేన భృత్యా చ క్షత్రియో నాస్తి తే సమః ॥ 39-68॥

సమం తేజశ్చ వీర్యం చ మమాద్య తవ చానఘు ।
ప్రీతస్తేఽహం మహాబాహో పశ్య మాం భరతర్షభ ॥ 39-69॥

దదామి తే విశాలాక్ష చక్షుః పూర్వఋషిర్భవాన్ ।
విజేష్యసి రణే శత్రూనపి సర్వాందివోకసః ॥ 39-70॥

ప్రీత్యా చ తేఽహం దాస్యామి యదస్త్రమనివారితమ్ ।
త్వం హి శక్తో మదీయం తదస్త్రం ధారయితుం క్షణాత్ ॥ 39-71॥

అర్జున ఉవాచ

తతో దేవం మహాదేవం గిరిశం శూలపాణినం ।
దదర్శ ఫాల్గునస్తత్ర సహ దేవ్యా మహాద్యుతిమ్ ॥ 39-72॥

స జానుభ్యాం మహీం గత్వా శిరసా ప్రణిపత్య చ ।
ప్రసాదయామాస హరం పార్థః పరపురంజయః ॥ 39-73॥

అర్జున ఉవాచ

కపర్దిన్నర్వభూతేశ భగనేత్రనిపాతన ।
దేవదేవ మహాదేవ నీలగ్రీవ జటాధర ॥ 39-74

కారణానాం చ పరమం జానే త్వాం త్ర్యంబకం విభుమ్ ।
దేవానాం చ గతిం దేవం త్వత్ప్రసూతమిదం జగత్ ॥ 39-75॥

అజేయస్త్వం త్రిభిర్లోకైః సదేవాసురమానుషైః ।
 శివాయ విష్ణురూపాయ విష్ణవే శివరూపిణే ॥ 39-76॥

దక్షయజ్ఞవినాశాయ హరిరుద్రాయ వై నమః ।
 లలాటాక్షాయ శర్వాయ మీఢుషే శూలపాణయే ॥ 39-77॥

పినాకగోష్ఠే సూర్యాయ మంగల్యాయ చ వేధసే ।
 ప్రసాదయే త్వాం భగవన్సర్వభూతమహేశ్వర ॥ 39-78॥

గణేశం జగతః శంభుం లోకకారణకారణమ్ ।
 ప్రధానపురుషాతీతం పరం సూక్ష్మతరం హరమ్ ॥ 39-79॥

వృతిక్రమం మే భగవన్కుంతుమర్హసి శంకర ।
 భగవన్ దర్శనాకాంక్షీ ప్రాప్తోఽస్మీనుం మహాగిరిమ్ ॥ 39-80॥

దయితం తవ దేవేశ తాపసాలయముత్తమమ్ ।
 ప్రసాదయే త్వాం భగవన్సర్వలోకనమస్కృతమ్ ॥ 39-81॥

న మే స్యాదపరాధోఽయం మహాదేవాతిసాహసాత్ ।
 కృతో మయాయమజ్ఞానాద్విమర్దో యస్త్వయా సహ ।
 శరణం ప్రతిపన్నాయ తత్కుమస్వాద్య శంకర ॥ 39-82॥

వైశంపాయన ఉవాచ

తమువాచ మహాతేజాః ప్రహస్యవృషభధ్వజః ।
 ప్రగృహ్య రుచిరం బాహుం క్షాంతమిత్యేవ ఫాల్గునమ్ ॥ 39-83॥

పరిష్పజ్య చ బాహుభ్యాం ప్రీతాత్మా భగవాన్హరః ।
 పునః పార్థం సాంత్యపూర్వమువాచ వృషభధ్వజః ॥ 39-84॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత కైరాతపర్వణి
 మహాదేవస్తవే ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥39 ॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

